

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

w brzmieniu po sprostowaniu

Dnia 8 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Hajduk
Protokolant:	sekretarz sądowy Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 2018 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa (...) w T.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta Z.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda (...) w T. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Wojciech Hajduk

IC 255/18 UZASADNIENIE

Powód (...) w T. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta Z. kwoty 100.000zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że nieruchomości (...) (...), położone w Z. przy: ul. (...) oraz przy Placu (...) zostały zabudowane w 1926r. jednym blokiem architektonicznym, stanowiącym (...) z Kościołem, zakład pomocy społecznej dla nieuleczalnie chorych oraz część szpitalną. Zakon w 1946r. został pozbawiony władania części budynku szpitalnego wraz z ogrodem, gdyż został on zabrany przez (...) Okręgu (...) na szkołę pielęgniarstwa. Pomimo czasowego odebrania władania nieruchomością, Skarb Państwa wyraźnie zaznaczył, że wydane decyzje „w niczym nie naruszają prawa własności Kościoła i będzie zwrócona w całości właścicielom po przeminięciu okresu wyższej potrzeby państwowej”.

W oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 61 ustawy) powód skierował w latach 1990 i 1992 wnioski do właściwej w sprawie Komisji Majątkowej o wszczęcie postępowania regulacyjnego, mające na celu przywrócenie własności wskazanych w nich nieruchomości, położonych w Z. przy pl. (...) i ul. (...). Przejęcie stanowiło w istocie zabór mienia kościelnego, opierający się na fakcie, że obiekty położone były na obszarze należącym przed II wojną światową do Niemiec, w których zakony nie dysponowały osobowością prawną i prowadziły działalność w formie spółek prawa prywatnego. Formalnie zatem Skarb Państwa przejął mienie byłej spółki prawa niemieckiego, która w istocie była formą prowadzenia działalności przez podmiot

kościelny – Zakon (...). Postępowanie było bez podstawy prawnej, gdyż działalność opiekuńczo lecznicza nie może być utożsamiana z systemem politycznym. Nieruchomości składają się obecnie z działek zabudowanych obiektem służącym prowadzeniu działalności leczniczej przez (...) oraz powoda, jak również niezabudowanych – dróg dojazdowych, placów, terenów zieleni. W części budynku powód prowadzi zakład opiekuńczo-leczniczy pod nazwą (...) (...). Powód zamierzał przywrócić całość nieruchomości działalności charytatywnej przeznaczyć ją na potrzeby zakładu opiekuńczego z oddziałem geriatrycznym, który stanowił przyczynę wszczęcia postępowania regulacyjnego.

Postępowanie regulacyjne przed Komisją Majątkową toczyło się pod sygn. Akt (...) z udziałem powoda jako wnioskodawcy oraz Prezydenta Miasta Z. i (...), w oparciu o przepis art. 61 ust 2 pkt 1 w zw. z art. 39 ww, ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej. W toku postępowania Prezydent Miasta Z. złożył oświadczenia o uznaniu co do zasady roszczenia jak również o opracowywaniu projektu ugody przewidującej rozwiązanie polegające na przekazaniu własności nieruchomości powodowi. Wniosek Zakonu nie został jednak rozpatrzony przez Komisję Majątkową przed dniem 1 marca 2011r, z którą to datą Komisja została zniesiona.

W oparciu o art. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, Komisja winna powiadomić wnioskodawcę o przysługującym mu prawie dochodzenia roszczenia przed Sądem. Wnioskodawca nie otrzymał odpowiedniego powiadomienia, a wiedzę o zakończeniu postępowania uzyskał dopiero w oku 2015 po uzyskaniu kserokopii akt postępowania przed Komisją.

Wśród adresatów mających otrzymać przedmiotowe pismo widnieją:

(...), ul. (...), (...)-(...) Z.

(...), ul. (...) (...)

Pismo to pod wskazane adresy nie zostało doręczone [także na adres pełnomocnika E. P.]. Z tego powodu, w świetle art. 4 ustawy z 16.12.2010 o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, roszczenie nie wygasło. W świetle przepisów ww. ustawy adresatem zawiadomień powinien być podmiot występujący do Komisji, a nie pełnomocnik.

Wobec bezskuteczności postępowania regulacyjnego powód nie domaga się zwrotu własności lecz rekompensaty za mienie przejęte bez odszkodowania z naruszeniem podstawowych zasad porządku prawnego.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta Z. wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że powód nie przedstawił sposobu wyliczenia wysokości roszczenia. Zgodnie z przedstawionymi przez powoda odpisami z ksiąg wieczystych Skarb Państwa widnieje w czterech z nich jako właściciel. Łączna ich powierzchnia wynosi 6.018 m⁽²⁾ zatem dzieląc 100.000 przez 6.018 wychodzi 16,61 zł/m⁽²⁾. Taka wartość gruntu, z oczywistych względów nie może być przyjęta jako miarodajna. Wprawdzie powód wskazał, że dochodzi odszkodowania w kwocie „stanowiącej część wartości nieruchomości, których dotyczyło postępowanie regulacyjne” jednak jednocześnie nie precyzuje bliżej jaka jest to część, czy też w jaki sposób została ona obliczona. Pozwany ponadto zarzucił, że wbrew twierdzeniom powoda ewentualny fakt niepowiadomienia go o zakończeniu prac Komisji Majątkowej jest bez znaczenia dla sprawy. W zawiadomieniu Komisji dnia 25 lutego 2011 r. powoływany jest wprost art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do (...), a z jego treści wynika że „Komisja Majątkowa nie rozpatrzyła wniosku”, co koreluje z tymże art. 4 ust.2. ustawy. Przepis ten nie uzależniał daty początkowej terminu na wniesienie pozwu od daty otrzymania zawiadomienia z Komisji, ale od daty wejścia w życie w/w ustawy. W związku z tym, że ustawa weszła w życie 1 lutego 2011 r. to termin na wystąpienie z roszczeniem do sądu powszechnego upłynął z dniem 1 sierpnia 2011 r. Zgodnie z ust. 1, który odpowiednio się stosuje, po tym terminie roszczenie wygasło i nie może skutecznie dochodzone.

Roszczenie powoda wygasło w znacznej części również i z innego powodu. Przyjmuje się bowiem, że postępowanie toczące się przed sądem powszechnym jest w pewien sposób kontynuacją postępowania regulacyjnego jakie toczyło się przed Komisją. Roszczenie objęte pozwem powinno być również objęte wnioskiem złożonym do Komisji. Brak jest

podstaw do przyjęcia tezy, że roszczenia niezgłoszone w ustawowym terminie, tj. do 31 grudnia 1992 r. i tym samym nie objęte postępowaniem regulacyjnym mogą być dochodzone w późniejszym terminie przed sądem powszechnym [stanowisko takie wyraził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 października 2016 r., II CSK 794/15]. Wśród nieruchomości, których właścicielem jest Skarb Państwa i które zostały objęte niniejszym powództwem nie obydły objęte wnioskami kierowanymi do Komisji grunty oznaczone jako działki: (...), (...) i (...).

Ponadto powód nie udowodnił swego prawa do tych gruntów. Wątpliwa jest legitymacja czynna powoda z uwagi na brak następstwa prawnego. Kwestia ta była podnoszona przez Komisję w jej dwóch pismach (załączniki do pozwu: pismo z dnia 8 września 2003 r. kierowane do uczestników postępowania regulacyjnego i pismo Komisji z dnia 10 marca 2004 r. kierowane do Prezydenta Z.). Pozwany, z ostrożności procesowej, zasadnicze wątpliwości tam zawarte przyjmuje jako argumentację własną w sprawie.

Za oddaleniem powództwa przemawia brzmienie art. 63 ust. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła, zgodnie z którym „regulacja może polegać na: 1/przywróceniu kościelnym osobom prawnym własności nieruchomości wymienionych w art. 61 ust. 1 i 2 lub ich części, 2/ przyznaniu odpowiedniej nieruchomości zamiennej, gdyby przywrócenie własności natrafiało na trudne do przezwyciężenia przeszkody, 3/przyznaniu odszkodowania ustalonego według przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości, w razie niemożności dokonania regulacji przewidzianych w pkt 1 i 2.” Należy wskazać na gradację możliwości regulacji spraw majątkowych wskazanych w art. 63 ust. 1 u.s.p.k.k. W niniejszej sprawie powód ograniczył żądanie o wypłatę odszkodowania. Nieobjęte roszczeniem powódki pozostało przywrócenie własności oraz przyznanie nieruchomości zamiennej, a roszczenie odszkodowawcze aktualizuje się dopiero w sytuacji niemożności zrealizowania w naturze, co nie zostało zgłoszone.

SĄD USTALIŁ

Wnioskiem z dnia 25 maja 1990r. (...) w Z., na podstawie art. 61 ust 1 pkt. 7 ustawy o stosunku Państwa do (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, skierowanym do Komisji Majątkowej domagał się wszczęcia postępowania regulacyjnego w przedmiocie przywrócenia własności nieruchomości w Z. przy ul (...) działki: (...) (...) Z.; (...) (...) Z.; (...) (...) - (...) Z.; (...) (...) Z.; (...) KW (...) (...) Z.; (...) (...) (...) Z.; (...) (...) (...) Z.; (...) (...) (...) Z.; (...) (...) Z.; (...) (...) Z.. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że nieruchomości (...) zostały zabudowane w 1926r jednym blokiem architektonicznym stanowiącym klasztor z Kościołem, zakład pomocy społecznej dla nieuleczalnie chorych oraz część szpitalną. Taki też stan rzeczy odzwierciedla załączony (...) z 18.08.1941 r. W czasie wojny część szpitalną wykorzystano jako szpital wojskowy. W 1946r. Zakon został pozbawiony władania części budynku szpitalnego wraz z ogrodem, gdyż został on zabrany przez (...)na szkołę pielęgniarstwa. W piśmie Urzędu Wojewódzkiego (...) Wydziału (...) (...)z 26.02.1946r. stwierdzono, że wydana decyzja cyt. „w niczym nie narusza prawa własności Kościoła i będzie zwrócona w całości właścicielom po przemianowaniu okresu wyższej potrzeby państwowej”. Pismem z dnia (...) Urząd Wojewódzki (...)powiadomił Zakon, że na podstawie wniosku (...) w K. z listopada 1947r. (...)oraz na podstawie §5 pkt.2 łącznie z §2 pkt 1 Rozporządzenia (...)z 21.05.1946r. (...) uznano spółkę(...)za niemiecką osobę prawa prywatnego, w związku z czym uznano mienie zakonu jako majątek opuszczony i ponemiecki. Spółka faktycznie dotyczyła wyłącznie własności Ojców (...), którzy podobnie jak inne zakony nie mając w Rzeszy Niemieckiej osobowości prawnej musieli działać jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W Polsce natomiast zakony posiadają osobowość prawną i istnieje prowincja polska zakonu (...). Po opuszczeniu obiektu przez Szkołę Pielęgniarsztwa(...) obiekt został przejęty przez Klinikę (...), która funkcjonuje, do dnia dzisiaj. Część obiektu została przekazana na rzecz Skarbu Państwa Postanowieniem Wydziału (...) w K. ok.r.1959. Przy okazji jednak pozbawiono wnioskodawcę prawa własności parcel wymienionych na wstępie wniosku, co uzasadnia wszczęcie postępowania regulacyjnego w zakresie działek wskazanych na wstępie. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą (...) [dowód: wniosek k-152-154].

Pismem z dnia 21 marca 21991r. Komisja Majątkowa poinformowała Zakon, że w wyniku wstępnego rozpoznania wniosku o przywrócenie własności nieruchomości na zasadzie art. 61 ust 1 pkt. 7 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, na przeszkodzie rozpoznania wniosku stoją przepisy dekretu z dnia 8 marca 1946 o majątkach opuszczonych i ponemieckich (DZ.U. 13 poz. 87), które nie są objęte hipotezą art. 61 ust 1 pkt 7

ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, co oznacza, że mienie poniemieckie nie może być przedmiotem postępowania regulacyjnego [pismo k- 151].

Kolejnym wnioskiem z dnia 7 maja 1991r. skierowanym do Komisji Majątkowej (...) w Z., tym razem na podstawie art. 61 ust. 2 pkt. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, ponownie domagał się wszczęcia postępowania regulacyjnego w przedmiocie przywrócenia własności nieruchomości w Z. przy ul (...) działki nr [te same co we wniosku z 25 maja 1990r]: (...) (...) (...); (...) (...) (...); (...) (...) (...); (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...); (...) (...) (...); (...) (...) (...); (...) (...) (...) [k-9-11]. W uzasadnieniu wskazał, że działki stanowią teren wokół obiektów budowlanych (...), nie są zabudowane, są to drogi dojazdowe, place oraz tereny urządzonej zieleni. Nieruchomości (...) zostały zabudowane w roku 1926 jednym blokiem architektonicznym stanowiącym Klasztor z Kościołem, zakład pomocy społecznej dla nieuleczalnie chorych oraz część szpitalną. W 1946r. Zakon został pozbawiony władania części budynku szpitalnego wraz z ogrodem, gdyż został on zabrany przez (...) na szkołę pielęgniarstwa. W piśmie Urzędu Wojewódzkiego (...) Wydziału (...) (...) z 26.02.1946r. stwierdzono, że wydana decyzja cyt. „w niczym nie narusza prawa własności K. i będzie zwrócona w całości właścicielom po przeminięciu okresu wyższej potrzeby państwowej”. Pismem z dnia (...) Urząd Wojewódzki (...)powiadomił Zakon, że na podstawie wniosku Okręgowego Urzędu (...) w K. z listopada 1947r. (...) oraz na podstawie §5 pkt.2 łącznie z §2 pkt 1 Rozp. Min. Sprawiedliwości z 21.05.1946r. (...) uznano spółkę (...) za niemiecką osobę prawa prywatnego, w związku z czym uznano mienie zakonu jako majątek opuszczony i poniemiecki. Spółka faktycznie dotyczyła wyłącznie własności (...) (...), którzy podobnie jak inne zakony nie mając w Rzeszy Niemieckiej osobowości prawnej musieli działać jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W Polsce natomiast zakony posiadają osobowość prawną i istnieje prowincja polska zakonu (...). Po opuszczeniu obiektu przez Szkołę Pielęgniarstwa (...) obiekt został przejęty przez Klinikę (...), która funkcjonuje, do dnia dzisiaj. Część obiektu została przekazana na rzecz Skarbu Państwa Postanowieniem (...)w K.(...). Przy okazji jednak pozbawiono wnioskodawcę prawa własności parcel wymienionych na wstępie wniosku, co uzasadnia wszczęcie postępowania regulacyjnego w zakresie działek wskazanych na wstępie [dowód: wniosek z 7.05.1991r. k-9-11].

Oprócz (...) (...) (...) również (...) skierowała do Komisji Majątkowej wniosek z dnia 15 stycznia 1992r domagając się wszczęcia postępowania regulacyjnego o przywrócenie własności nieruchomości w Z. przy ul (...) działki: (...) K.W. (...) [nieobjęta poprzednimi wnioskami]; (...) K.W. (...) [nieobjęta poprzednimi wnioskami]; (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) [nieobjęta poprzednimi wnioskami]; (...) (...) (...) K.W. (...) (...) (...) K.W.(...) (...) [nieobjęta poprzednimi wnioskami]; (...) (...) (...) K.W.(...) (...); (...) K.W.(...) (...); (...) K.W. (...) (...). Jako podstawę żądania wskazała art. 61 ust. 2 pkt. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wskazano, że nieruchomość została zakupiona za fundusze (...) w roku 1926. W latach 1925-1929 staraniem Zakonu został wybudowany cały blok szpitalne – zakładowy. Dzieło, w skład którego wchodził szpital i dom opieki dla obłożnie chorych, zostało uruchomione w roku 1929. Zakon (...) prowadził je w tej formie do roku 1939. W latach 1939-1945 część obiektu stanowiąca 3A całości, została zajęta na szpital wojskowy – najpierw niemiecki, a następnie – rosyjski. W roku 1945 cały obiekt został zwrócony Zakonowi, jednak już w 1946 – przejęty na zmieniające się cele społeczne. Aktualnie wnioskowana nieruchomość zabudowana 3/4 obiektu oraz wyliczone działki/ znajduje się we władaniu i stanowi własność Skarbu Państwa i Urzędu Miasta. Użytkownikami są – (...) w Z.. Zakon (...) prowadzi w pozostałej części, w warunkach ogromnie trudnych. Zakład (...) dla 68 obłożnie chorych i staruszków. Warunki mieszkania i opieki w Zakładzie są wręcz niehumanitarne z powodu ciasnoty. Zakład prowadzony jest w porozumieniu i na mocy specjalnej umowy z Ministerstwem Zdrowia i Opieki Społecznej. Zakon wnosi o przekazanie tytułu całej zabudowanej nieruchomości na własność Zakonu – dla przywrócenia działalności charytatywno-opiekuńczo-leczniczej zakładu opiekuńczego wraz z oddziałem szpitalnym geriatrycznym /dowód: wniosek (...) k-12-13/.

Postępowanie z powyższych wniosków toczyło się przed Komisją Majątkową pod wspólną sygnaturą W.KM-III-283/90, nadaną pierwszemu wnioskowi z 25.05.1990r. [k- 152].

Komisja Majątkowa wyznaczyła rozprawę na dzień 5 lutego 2002r., którą po odebraniu stanowisk uczestników odroczono, zobowiązując do podjęcia pertraktacji ugodowych [k- 74-80 protokół rozprawy]. Pismem z dnia 8 września 2003r. Komisja zobowiązała uczestników do poinformowania o stanie negocjacji, wobec braku odpowiedzi

na kierowane do nich wcześniejsze zobowiązania. J. w tym samym piśmie zasygnalizowała problemy prawne związane z podstawą prawną żądań. W szczególności wskazała, że wszczęcie postępowania regulacyjnego nastąpiło w wyniku wniosku zgłoszonego na podstawie art.61 ust.2 pkt 1 ustawy dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.Nr 29, poz. 154 ze zm.), co wynika z faktu, że chodzi o nieruchomości położone w dniu września 1939 r. poza granicami Państwa Polskiego i będące własnością osoby prawnej prawa niemieckiego prywatnego. W myśl art. 2 ust 1 lit c dekretu dnia 18 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U.Nr 13 poz. 87ze zm.) wszelki majątek niemieckich osób prawnych, z wyłączeniem osób prawnych prawa publicznego, przeszedł z dniem 19 kwietnia 1946 r. na własność Skarbu Państwa z mocy samego prawa. Oznacza to, że najpóźniej z tym dniem Zakon (...) utracił własność nieruchomości posiadanych na terenach włączonych do Państwa Polskiego po 9 maja 1945r., był bowiem jak sam podaje osobą prawną niemieckiego prawa prywatnego (spółką z ograniczoną odpowiedzialnością). Ustawa dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej uznając pierwotny sposób nabycia własności przez Państwo Polskie na tych terenach, nie uwzględniła tego trybu upaństwowienia jako prawnej podstawy roszczeń kościelnych polskich osób prawnych. Przewidziała jednak możliwość przekazywania takim osobom prawnym własności nieruchomości w celu przywrócenia w nich działalności charytatywno-opiekuńczej, oświatowo-wychowawczej lub kultu religijnego (art.61 ust.2 pkt 1). Taka formuła jednak powoduje, że w stosunku do nieruchomości upaństwowionych na powołanego dekretu kościelnym osobom prawnym nie przysługuje roszczenie, a zaspokojenie żądań może nastąpić za wyraźną zgodą obecnego właściciela nieruchomości [pismo Komisji k-66,67]. Powyższe stanowisko Komisja podtrzymała w piśmie z dnia 10 kwietnia 2004r., w którym dodatkowo wskazała, że stoi na stanowisku braku ciągłości prawnej między prawami kościelnych osób prawnych prawa niemieckiego, a prawami kościelnych osób prawnych w Polsce, co oznacza, że na mocy dekretu z dnia 18 marca 1946r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U.Nr 13 poz. 87ze zm.) Zakon (...) utracił prawo własności bezwarunkowo, a działająca obecnie (...) nie jest następcą prawnym (...) (...), działającego przed 9 maja 1945 r. w Rzeszy Niemieckiej jako spółka prawa prywatnego [pismo k-32].

Strony podjęły negocjacje. Pismem z dnia 23 października 2006r. (...) poinformował Komisję Majątkową, że ze względu na trudności organizacyjno-finansowe (...) podpisanie ugody przesunięto na czas późniejszy [pismo k-34].

Zawiadomieniem z dnia 25 lutego 2011r. Komisja Majątkowa poinformowała, że na podstawie art. 4 ust 2 ustawy z dnia grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2011 Nr 18, poz. 89) nie rozpatrzyła wniosku Zakonu (...) (...) w Z. o wszczęcie postępowania regulacyjnego o przywrócenie własności nieruchomości. Jednocześnie wskazała, że przypadku nierozpatrzenia wniosków o wszczęcie postępowania regulacyjnego uczestnicy postępowania regulacyjnego, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie powyższej ustawy, czyli od 1 lutego 2011r., mogą wystąpić o podjęcie zawieszono postępowania sądowego lub administracyjnego, a jeżeli nie było ono wszczęte – wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia. W przypadku braku wystąpienia do Sądu w tym okresie, roszczenie wygasa [k- 30].

Pismo doręczono Zakonowi (...) (...) na adres w Z. przy ul. (...) w dniu 7 marca 2011r. [k-229], a (...) na adres w T. przy B. 22 również w dniu 7 marca 2011r. [k-230verte], przy czym przesyłkę dla K. odebrał pracownik Szpitala mieszczącego się pod tym samym adresem.

SĄD ZWAŻYŁ

Powództwo jest bezzasadne z uwagi na wygaśnięcie roszczenia. Zgodnie z art. 4 ust 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do (...) [DZ.U z 27 stycznia 2011r.] uczestnicy postępowań regulacyjnych, w których zespół orzekający lub Komisja Majątkowa w jej pełnym składzie nie uzgodniły orzeczenia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą, w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania o tym pisemnego zawiadomienia, o którym mowa w art. 64 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, wystąpić o podjęcie zawieszono postępowania sądowego lub administracyjnego, a jeżeli nie było ono wszczęte - wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia. Przy rozpoznawaniu sprawy sąd stosuje przepisy art. 63 ust. 1-3 ustawy, o której mowa w art. 1. W przypadku braku wystąpienia do sądu w tym okresie, roszczenie wygasa. W art. 4 ust 2 cyt. ustawy wskazano, że w przypadku nierozpatrzenia wniosków o wszczęcie postępowania regulacyjnego, złożonych na podstawie art. 62 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy, o której mowa

w art. 1, oraz art. 2 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, do uczestników postępowań regulacyjnych stosuje się odpowiednio przepis ust. 1, z tym że termin w nim wskazany liczy się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Z zawiadomienia Komisji Majątkowej z dnia 25 lutego 2011r jednoznacznie wynika, że Komisja nie rozpatrzyła wniosku Zakonu (...) (...) w Z. o wszczęcie postępowania regulacyjnego o przywrócenie własności nieruchomości. W świetle powyższego do oceny skuteczności zgłoszenia roszczeń zastosowanie ma przepis art. 4 ust 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym roszczenia powoda wygasły z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy tj. z upływem 1 sierpnia 2011r.

Powód w toku postępowania konsekwentnie podnosił, że do oceny dopuszczalności powództwa należy stosować art. 4 ust 1 w. ustawy, zaś jedynym podmiotem posiadającym legitymację w postępowaniu regulacyjnym i właściwym do doręczeń była (...). Skuteczne doręczenie zawiadomienia mogło być dokonane jedynie (...), co nie miało miejsca. Argumentacja powoda dotycząca niedoręczenia (...) zawiadomienia Komisji Majątkowej z dnia 25 lutego 2011r., w świetle przepisu art. 4ust 2 cyt ustawy, jest bez znaczenia, bowiem przepis nie uzależnia skuteczności biegu terminu do wytoczenia sprawy przed sądem powszechnym od doręczenia powiadomienia [w przeciwieństwie do sytuacji przewidzianej w ust 1 art. 4 ustawy]. Należy zaś wskazać, że wbrew twierdzeniom pozwu powód skutecznie otrzymał zawiadomienie Komisji o nierozpatrzeniu wniosków. W świetle przepisów art. 8 ust 1 pkt 7 i 8 ustawy z 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej osobowość prawną posiada zarówno prowincja zakonu jak i dom zakonny. Postępowanie regulacyjne prowadzone przez Komisję majątkową obejmowało trzy wnioski, dwa złożone przez powodowy Zakon (...) (...) i jeden złożony przez (...) (...). Tym samym postępowanie regulacyjne obejmowało żądania dwóch niezależnych osób prawnych tj powodowego Zakonu (...) (...) [co potwierdza złożone do akt niniejszej sprawy zaświadczenie o osobowości prawnej powoda k-173] i (...). Należy więc uznać, że Zakon był legitymowany do podejmowania czynności w postępowaniu regulacyjnym i skutecznie doręczono mu zawiadomienie o nierozpatrzeniu wniosków w dniu 7 marca 2011r. [k-229]. Skuteczność doręczenia zawiadomienia (...), na adres (...), jest dla sprawy bez znaczenia, gdyż Prowincja nie jest powodem w niniejszej sprawie. Z tej przyczyny nie badano skuteczności tego doręczenia. Tym samym nawet gdyby przyjąć za słuszną argumentację powoda o rozpoczęciu biegu terminu do wytoczenia powództwa od daty zawiadomienia, jego roszczenia wygasłyby z upływem 6 miesięcy od doręczenia Zakonowi zawiadomienia Komisji Majątkowej.

Na rozprawie w dniu 25 lipca 2018r. pełn. pozwanego złożył zarzut przedawnienia roszczeń powoda, na wypadek gdyby ocenić je jako roszczenia odszkodowawcze [k-248]. Pełnomocnik powoda jednoznacznie oświadczył, że swoje roszczenia wywodzi z art. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, co powoduje, że zakres przedmiotowy powództwa określony jest zakresem przedmiotowym wniosków Zakonu (...) o wszczęcie postępowania regulacyjnego. Tym samym wobec wygaśnięcia roszczeń powoda zarzut przedawnienia jest bezprzedmiotowy. Z uwagi na wygaśnięcie roszczeń bezprzedmiotowe jest również odnoszenie się co do ich zasadności, a to w świetle wątpliwości Komisji Majątkowej zgłoszonych w pismach z 8 września 2003r i 10 kwietnia 2004r [k-34, 66 i 67].

Na marginesie można również zaznaczyć, że za zasadną należy również uznać argumentację pozwanego co dopuszczalności zgłoszenia żądania zapłaty dopiero w sytuacji niemożności przywrócenia własności nieruchomości wymienionych w art. 61 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989r o stosunku Państwa do (...) w Rzeczypospolitej Polskiej, i trudnych do przewyciężenia przeszkodach przyznania odpowiedniej nieruchomości zamiennej [art. 63 ust 1 cyt. ustawy], oraz że powód nie wykazał wysokości dochodzonego roszczenia żadnym wnioskiem dowodowym.

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2018r. [k- 248] oddalono wnioski powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: Ł. P., M. S., I. S., T. B. (1), T. B. (2) oraz przesłuchania stron – na okoliczność organu właściwego do zawiadomienia i zaniechania zawiadomienia przez Komisję Majątkową o zakończeniu postępowania regulacyjnego. Dowody te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, wobec ustalenia, że roszczenia wygasły.

Reasumując z uwagi na treść art. 4 ust 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w Rzeczypospolitej Polskiej i wygaśnięcie roszczeń powoda w pkt 1 wyroku powództwo oddalono. W pkt 2 wyroku na mocy art. 98 kpc zasądzono od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.400zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego